

Energiaközösségek létrehozásának jogi kihívásai

*- és lehetséges megoldásai az uniós jogi követelmények hazai
átültetése során*

2020. november 27. - Dr. Gajdics Ágnes (EMLA Egyesület – agnes.g@emla.hu)

Energiaközösség fogalmak

2016. EU „Tiszta energia minden európainak!” csomag

A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló 2019/944 irányelv (IEMD)

(állam)polgári energiaközösség (ÁEK)

- jogi személy
- önkéntes és nyitott részvételen alapul,
- ténylegesen azon tagok vagy részvényesek irányítják, akik, illetve amelyek természetes személyek, helyi hatóságok, ideértve az önkormányzatokat vagy a kisvállalkozásokat is;
- elsődleges célja nem a pénzügyi haszonszerzés, hanem hogy tagjai vagy részvényesei vagy a működése alá tartozó helyi területek számára környezeti, gazdasági és szociális közösségi előnyöket biztosítson; és
- **részt vehet energiatermelésben**, beleértve a megújuló források, az energiaelosztásban, az energiaellátásban, az energiafogyasztásban, az aggregálásban, az energiatárolásban vagy az energiahatékonysági szolgáltatásokban, vagy az elektromos járművek feltöltésére irányuló szolgáltatásokban, vagy egyéb energetikai szolgáltatásokat nyújthat tagjai vagy részvényesei számára;
 - átültetés határideje: 2020. december 31. – Vet. módosítása folyamatban

A megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló 2018/2001/EU Irányelv (REDII)

megújulóenergia-közösség (MEK)

- jogi személy
- nyitott és önkéntes részvételen alapul, **önálló**,
- ténylegesen azon tagjainak/részvényeseinek irányítása alatt áll, akik a szóban forgó jogi személy tulajdonában álló és általa fejlesztett megújulóenergia-projektek **közeliében található**;
- részvényesei, illetve tagjai természetes személyek, **kkv-k** vagy helyi hatóságok, ideértve az önkormányzatokat is;
- elsődleges célja nem profit termelése, hanem az, hogy környezeti, gazdasági, szociális-közösségi szempontból részvényesei, tagjai, illetve működési területének környéke javát szolgálja;
 - átültetés határideje: 2021. június 30.

Az ÁEK és a MEK fogalmának átfedései

- Hasonló alapkoncepció: célok, önkéntes, nyitott részvétel, tényleges irányítás alapvetően természetes személyek, kisvállalkozások (MEK esetében kkv-k), önkormányzatok kezében
- Lényegi elemek különböznek:
 - tagság köre
 - tényleges irányítási jog egyes kritériumai
 - megújuló energiaforrás alkalmazása
 - villamosenergia területén végzett konkrét tevékenységek
- Tagállami jogalkotásra váró feladat az összhang megteremtése
 - Lehetséges megoldások: egy definíció az ÁEK-re és annak speciális esete a MEK (azonban nem csak villamosenergia terén fejt ki tevékenységet a MEK!) vagy két külön jogi definíció
 - Az önállóság, az egyenlő bánásmód és diszkriminációmentesség a RED II követelményei, de ezek alkalmazása az ÁEK esetében is a koherenciát erősítené
 - Különbségek egyértelmű rögzítése
 - Útmutató készítése –a jogalkalmazás és a jogkövetés elősegítésére

A megfelelés fő kérdései I.

- Energiaközösségként való működésre alkalmas **jogi személy formájának** megválasztása:
Lehetséges jogalkotói megközelítések
 - új jogi személy típus létrehozása – ott lehet célszerű, ahol még semmiféle kezdeményezés nincs kialakulóban
 - bármely jogi személy forma alkalmazásának lehetővé tétele, feltéve, hogy az megfelel a többi kritériumnak – rugalmas megoldás, azonban nem feltétlenül a legelőnyösebb
 - egy vagy több, létező konkrét típus kiválasztása (pl. egyesület, szövetkezet, nonprofit gt.) - a kialakulóban levő kezdeményezésekre tekintettel kell lenni, nehogy a szűkítés ellehetetlenítse ezek energiaközösségként való elismerését – Vet. módosítás tervezete erre fókuszált:
- „66/B.§ (1) Az energiaközösség szövetkezet formában működő jogalany, amelynek elsődleges célja, hogy a tagjai számára, vagy az energiaközösség létesítő okiratában megjelölt működési területen környezeti, gazdasági és szociális közösségi előnyöket biztosít azáltal, hogy villamosenergia termelés, tárolás, fogyasztás, elosztói rugalmassági szolgáltatás nyújtása, villamosenergia- megosztás, aggregálás, a közúti közlekedésről szóló törvény szerinti elektromobilitás szolgáltatás nyújtása és elektromos töltőberendezés üzemeltetése tevékenységek közül legalább az egyiket végzi.”
- újabb módosítás kiveszi a szövetkezeti formát!

A megfelelés fő kérdései II.

- Elsődleges cél
 - környezeti, gazdasági és szociális közösségi előnyök a tagok/ részvényesek vagy a működése alá tartozó helyi területek számára
 - elsődlegesség nem zárja ki , hogy a projektből haszon származzon
 - környezeti, gazdasági és szociális közösségi előny meghatározása
- Nyitott és önkéntes részvétel
 - Nyitottság alkalmazása a tagsági jogviszony létrejöttében
 - objektív, átlátható és diszkriminációmentes feltételek alkalmazása a létesítő okiratban
 - Önkéntesség a tagsági jogviszony megszüntetéséhez kapcsolódóan
 - pénzügyi szempontból fenntarthatónak kell maradnia a projektnek
 - objektív, átlátható és diszkriminációmentes feltételek a létesítő okiratban

A megfelelés fő kérdései III.

- Tagság feltételei
 - ÁEK: bárki tag lehet, azonban a természetes személy, kisvállalkozás és helyi önkormányzat tagok tényleges irányítási jogát meg kell őrizni
 - MEK: természetes személyek, kis- és középvállalkozások, helyi önkormányzatok
- Tényleges irányítás biztosítása (döntő befolyás a menedzsment működésére, a döntéshozatalra)
 - ÁEK: Nagyvállalati, középvállalati tagok nem rendelkezhetnek tényleges irányítási joggal, sem külön-külön, sem együttesen (kapcsolt vállalkozások kizárásának kérdése)
 - MEK: a projekt közelében élő/működő tagok, részvényesek (földrajzi közelség meghatározása)

A megfelelés fő kérdései IV.

- Önállóság

MEK: „ A visszaélések elkerülése és a széles körű részvétel garantálása érdekében a megújulóenergia-közösségek számára biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy különállóak maradjanak az egyes tagoktól és más olyan hagyományos piaci szereplőktől, akik a közösségben tagként vagy érdekelt félként részt vesznek, vagy akik más módon, például beruházás révén) együttműködésben állnak velük. ”

- Korlátozható az egyes tagok által megszerezhető tulajdonrész nagysága
- Keretek szabhatók az egyes tagok hozzájárulásának kivonása kapcsán
- Korlátozható a külső finanszírozás, amely a szavazati vagy részvételi jog nélkül is befolyásolhatja a közösség autonómiáját
- Egy tag-egy szavazat elvének alkalmazása (ld. egyesület, szövetkezet)
- Gazdasági társaság esetén (más vállalkozással nem alkot partnervállalkozást vagy kapcsolt vállalkozás)

- Tevékenységek

- ÁEK: villamosenergia területén fejt ki a tevékenységét, s ezeket az IEMD specifikálja
- MEK: megújuló energiával kapcsolatos tevékenységet fejt ki, de ezeket a RED II nem konkretizálja (nem csak a villamos energia, de a távfűtés terén is működhetnek)

Az energiaközösség létrehozásának egyes gyakorlati vonatkozásai

- Jogi személy létrehozása – törvényszéki/cégbíróági bejegyzés
Létesítő okirat tartalma:
 - az adott jogi személy formára irányadó polgári jogi szabályok
 - az adott energiaközösségi formára irányadó – a jövőben elfogadásra kerülő – jogszabályok
 - az alapítókra bízott kérdésekben saját feltételrendszer kialakítása kialakítása (tevékenységek, működési terület, tag felvétele és kilépése, önállóság megteremtése, tagok egymás közti viszonya stb.)
- Finanszírozási forma kiválasztása, pl.:
 - a befektetők tagokká válnak az energiaközösségben
 - a projekt finanszírozói nem válnak taggá, s az energiaközösség bérlői az eszközöket (de! a MEK fogalmi eleme, hogy a projekt a jogi személy tulajdonában kell legyen)
 - bevásárlóközösség tagjai levásárolható részjegyet jegyeznek (vouchert, vásárlási utalványt vásárolnak egy számukra szolgáltatást nyújtó vállalkozástól, így megelőlegezik a beruházás költségét)
 - Mikrokölcsön szerződések kötése sok kisbefektetővel

! A pénzügyi források biztosítása, esetlegesen betétek gyűjtése olyan pénzügyi tevékenységnek minősülhet, amely ennél fogva a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény hatálya alá, s így egyben a Magyar Nemzeti Bank (MNB) hatósági felügyelete alá tartozhat.

Társasházak szerepe, lehetőségei I.

Háztartási méretű kiserőmű (HMKE) létesítése:

- Vet.
- 273/2007. Kormányrendelet

A HMKE olyan, a kiefeszültségű hálózatra csatlakozó kiserőmű, melynek csatlakozási teljesítménye egy csatlakozási ponton nem haladja meg az 50 kVA-t.

Egy adott csatlakozási ponton háztartási méretű kiserőművet létesíteni, illetve üzemeltetni a felhasználóként ugyanazon csatlakozási ponton rendelkezésre álló teljesítmény határáig a csatlakozási szerződés módosítása nélkül, a rendelkezésre álló teljesítményt meghaladó, de legfeljebb 50 kVA teljesítményig a csatlakozási szerződés megfelelő módosítása mellett, a hálózathoz való csatlakozásra vonatkozó külön jogszabály, továbbá az elosztói szabályzatban, és az elosztó üzletszabályzatában meghatározott részletes szabályok szerint lehet.

A társasház az ingatlanon létrejött közös tulajdon egyik speciális esete

- Ptk.
- A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. tv.

Társasházak szerepe, lehetőségei II.

Energiaközösség/együttesen tevékenykedő aktív felhasználók (IEMD-Vet.)/együttesen eljáró termelő-fogyasztók (RED II)

ÁEK/MEK
jogalanyisággal bír

jogi személy kritériuma: a társasház korlátozott

IEMD „**aktív felhasználó**”: olyan végfelhasználó vagy együttesen tevékenykedő végfelhasználók csoportja, aki, illetve amely meghatározott területen lévő saját létesítményén belül, vagy amennyiben a tagállamok engedélyezik, más létesítményekben előállított villamos energiát használja vagy tárolja, vagy saját előállítású villamos energiát ad el vagy rugalmassági vagy energiahatékonysági rendszerben vesz részt, feltéve, hogy nem e tevékenységek képezik elsődleges üzleti vagy szakmai tevékenységét;

Az együttesen tevékenykedő aktív felhasználók a tervezett Vet. módosítás szerint olyan felhasználók, akik közös csatlakozási ponton keresztül csatlakoznak a közcélú hálózatra, és az általuk vagy az együttesen tevékenykedő csoport valamely aktív felhasználó tagja által termelt vagy tárolt villamos energiát a közös csatlakozási ponton felhasználják, a közcélú hálózatra betáplálják, vagy fogyasztásuk vagy betáplálásuk rugalmasságát felajánlják, úgy, hogy az nem minősül önálló foglalkozásuk vagy elsődleges gazdasági tevékenységük céljából kifejtett tevékenységnek.

RED II „termelő-fogyasztó” fogalma olyan végső fogyasztót akar, aki, illetve amely meghatározott területen lévő saját ingatlanján vagy – amennyiben a tagállamok engedélyezik – valamely más ingatlanon belül saját fogyasztásra megújuló villamos energiát termel és azt tárolhatja vagy értékesítheti, amennyiben – a nem háztartásnak minősülő termelő-fogyasztók esetében – az említett tevékenységek nem a fő kereskedelmi vagy szakmai tevékenységét jelentik.

- együttesen eljáró termelő-fogyasztók: **legalább két együttesen eljáró termelő-fogyasztó ugyanazon épületben vagy többlakásos lakóépületben lévő csoportja;**